

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת שלח שנה ב' גליון 94

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: שמירתה של הציצית

לכן כל עוד לא היתה לישראל ציצית, לא הגנה השבת עליהם מיצר הרע החיצוני ונכשלו בעבירה.

בזה יש לבאר את המעשה אשר היה עם רב קטינא במסכת מנחות (מא). אשר נתגלה אליו מלאך מן השמים ושאל אותו, מדוע הוא נמנע מלביש בגד בעל ארבע כנפות ולקיים מצות ציצית. על שאלה זו ענה רב קטינא למלאך, שמצוות ציצית איננה מצווה חיובית כמו תפילין שופר ולולב, אלא היא מצווה קיומית שמשמעותה שרק מי שיש לו בגד של ארבע כנפות הוא המחויב בציצית, ובדומה לזה רק מי שיש לו בית חייב במצות מזוזה, אך אין כל חובה לקנות בגד ארבע כנפות או בית על מנת לקיים את מצות ציצית או מזוזה, ולכן אינני חייב לקיים מצות ציצית וממילא גם לא יענישו אותי על ביטול מצות ציצית.

והשיב המלאך לרב קטינא, שאמנם אין מענישים בשמים על ביטול מצוות עשה קיומית אבל בזמן שיש כעס בשמים אזי מענישים גם על התרשלות במצוות עשה קיומיות.

וצריך להבין, מדוע נתגלה מלאך לרב קטינא ללמדו על חשיבות מצות ציצית ולא בא אליו למשל אליהו הנביא, כמו שמצינו במקומות אחרים שאליהו הנביא היה רגיל לבוא אל האמוראים וללמדם תורה?

ונראה כי בא לרמז בזה, על מעלת מצות ציצית אשר שומרת ומגינה על האדם, ומעמידה לו מלאך לצידו אשר שומר ומגן על האדם הן מפגעים רוחניים והן מפגעים גשמיים.

עוד יש לדקדק, כי לשיטת רבי עקיבא בשבת (צו): המקושש היה צלפחד בן חפר, ולפי דברינו נתבאר כי סיבת כישלונו משום חסרון מצות ציצית, ויש לומר שמשום כך לא היו לו בנים אלא בנות בלבד, כי מצינו שמצות ציצית מסוגלת לבנים. וכמו שכתב רבינו יוסף חיים בספרו בן יהוידע (עמ"ס בבא בתרא דף קיט:): וז"ל: ידוע שמצות ציצית מסוגלת לבנים, לכן ארבע כנפות הם ובכל כנף יש כ"ו קשרים שהם מספר בן.

ויש לתת לזה מקור טהור בש"ס במסכת שבת (דף לב:): שם מובא: בעוון ביטול תורה בנים מתים, פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה חד אמר בעוון מזוזה וחד אמר בעוון ציצית בשלמא למאן דאמר בעוון מזוזה דכתיב "וכתבתם על מזוזות ביתך" וכתוב בתריה "למען ירבו ימיכם וימי בניכם", אלא למאן דאמר בעוון ציצית מאי טעמא? אמר רב כהנא

בפרשת השבוע, מובא המעשה עם המקושש עצים אשר חילל שבת במדבר, ולאחר מכן הסמיכה התורה את פרשת ציצית.

בתנא דברי אליהו (רבה פרק כ"ד) מסביר את הקשר והשייכות בין הסיפור של מקושש העצים עם מצוות ציצית וזה לשונו: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, מפני מה חילל זה שבת? אמר לפניו: ריבוננו של עולם, איני יודע. אמר לו: יום חול תפילין בראשו ותפילין בזרועו ורואה וחוזר במעשיו, עכשיו שאין לו תפילין חילל זה את השבת. באותה שעה אמר הקב"ה למשה: משה, צא וברר להם לישראל שיהו נוהגים בו בימים טובים ובשבתות ואיזו מצווה, זו מצות ציצית.

ולכאורה תימה גדולה היא, הרי קדושת שבת גבוהה ונשגבה עד מאוד, וכי שבת קודש אינה מספקת להגן ולשמור את האדם מן העבירה עד שמוכרח הוא לסיוע של מצות ציצית?

אלא כתב הגר"א בפירושו למשלי (י"ה, י"א) וז"ל: כי שני יצר הרע יש לאדם, אחד מבחוץ ואחד מבפנים. מבחוץ הוא העולם, בעת שישים מגמת נפשו לעבודת השי"ת, ילעגו עליו ובפיהם ידברו, למה לך זה? והוא היצר הרע מבחוץ, וכמו שכתוב "לפתח חטאת רובץ" וכו'. ובפנים הוא היצר הרע הפנימי שלו. עכ"ל יעו"ש.

נמצא כי כנגד האדם עומדים שני יצרים: פנימי וחיצוני, לפיכך ביום חול מניח האדם שני תפילין, האחד תפילין של יד כנגד הלב, בשביל להילחם כנגד יצר הרע הפנימי, ואילו תפילין של ראש שהוא כנגד "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" כנגד היצר הרע החיצוני, להכניעו ולבטלו.

אולם ביום שבת קודש לא מניחים תפילין, אלא רק קדושת שבת עומדת ומגינה, ממילא השבת בקדושתה יכולה להגן ולשמור רק על יצר הרע הפנימי, אבל עדיין כנגד יצר הרע החיצוני אין מה שישמור ויגן על האדם, לכן ציוה הקב"ה על ישראל להתעטף בציצית כדי שתגן על האדם גם מהיצר הרע החיצוני.

וכפי שכותב הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת בראשית), שהציצית היא אור מקיף על האדם והנחש שהיה ערום אין לו אור מקיף ומשום כך האור המקיף דוחה אותו ומסלקו. והיינו, אור מקיף דייקא, כנגד יצר הרע החיצוני הסובב את האדם מבחוץ.

ואי תימא שילא מרי דכתיב "גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים".

מילא מרובה מידה טובה ממידת פורענות, לכן הנהר במצות ציצית זוכה לבנים.

והנה, על דברי רבי עקיבא שהמקושש הוא צלפחד בא רבי יהודה בן בתירא בטענה, שאם אכן היה מדובר בצלפחד, איך זה ייתכן שהתורה מצאה לנכון להסתיר את שמו של המקושש, ואילו הוא רבי עקיבא חשף את השם. ולעומת זאת, אם המקושש לא היה צלפחד, הרי שרבי עקיבא הוציא עליו שם רע, בעוד שהוא בעצם צדיק ולא רשע.

ונראה להסביר את שיטת רבי עקיבא, על פי מה שמצינו במסכת שבת (קנ:): תנו רבנן מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליה לגודרה, ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה, ונעשה לו נס ועלתה בו צלף וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. כתב על כך השל"ה: קבלתי, זה החסיד היה גלגול של צלפחד שהיה מקושש עצים בשבת, על כן זה החסיד נשמר במאוד כדי לתקן קלקולו ועלה לו צלף אחד, וזהו סוד צלפחד.

מוסיף בספר בן יהוידע ואומר: ראה כמה הדברים יפים: צלפחד חטא בעצים, ונסקל באבנים, ואותו חסיד החמיר באבנים (של הגדר), וזכה לעצים (הצלף). ומוסיף עוד, שבתלמוד הירושלמי מסתיים סיפור החסיד במשפט: "זימן לו הקב"ה צלף חד" (צלף אחד). צלף חד הם בדיוק, אותיות צלפחד.

וכלל בידינו, הגמרא במסכת בבא קמא (קג:) אומרת, "כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי". נמצא, כי חסיד זה שנתפרסם על ידי צמיחת הצלף בשדהו, כי הוא גלגול של צלפחד אשר חילל שבת, הוא רבי יהודה ברבי אליעאי תלמידו של רבי עקיבא, ולכן רבי עקיבא יכול היה לפרסמו, אחר שנתפרסם בבית מדרשו שתלמידו רבי יהודה ברבי אליעאי הוא גלגול של צלפחד ובא לתקן את חילול השבת שלו.

נסיים במעשה שימחיש לנו את מעלת הציצית המגינה ושומרת על האדם, כמה ימים לפני יום העצמאות תשע"ב נסע יהודי חרדי שנקרא לו "ראובן" לצורך הסיפור באוטובוס מהצפון לירושלים. בדרך עלה חייל והתיישב לידו. במהלך הנסיעה קרא ראובן בקונטרס של ברסלב שקיבל שעה קודם לכן באחד הצמתים, ואילו החייל לא הפסיק לדבר עם חבריו בפלאפון. תוך כדי הנסיעה שאל לפתע החייל: "מה אתה קורא?" "חוברת שכתב הצדיק מיבנאל. שמעת עליו?" שאל ראובן.

"כן", ענה החייל והוסיף בהתלהבות, "אבל תראה על מה החוברת מדברת – 'תפסיק להתעצבן', זה תפור עלי! בזמן האחרון עברו עלי דברים לא פשוטים והייתי כל כך עצוב ועצבני. אפשר לקרוא את החוברת?" ביקש.

"בשמחה", ענה ראובן, ובעת שהעבירה נתן לו עוד כמה עצות וחיוזקים בעל פה. החייל אמר: "אחי, נפלת עלי משמיים. בזמן האחרון, אחרי תקופה קשה שעברתי, מצאתי

חברים חדשים וטובים שהחזירו לי את השמחה שכל כך היתה חסרה לי. יש לי רק בעיה אחת".

"מהי?" שאל ראובן בסקרנות..

"אמא שלי כועסת עלי מאוד בגלל שהתחברתי אליהם", ענה, "היא טוענת שבגללם אני חוזר הרבה פעמים הביתה מאוחר בלילה, ובבוקר אני קם מאוחר ולא מספיק להגיע לצבא בזמן. אני חייל בקבע והיא מפחדת שבגלל זה יזרקו אותי מהצבא. כשיצאתי היום מהבית היא אפילו לא אמרה לי שלום, וזה מאוד כואב לי. אני לא רוצה לפגוע בה. היא כל כך דואגת לי ורוצה בטובתי. אתה נראה אדם טוב שיודע לדבר יפה, אולי תוכל לדבר איתה ותצליח לגשר בינינו?"

ראובן הסכים והחייל התקשר לאמו וראובן דיבר עמה במשך עשרים דקות על בנה, והיא הסבירה לו מדוע אינה שמחה בחברים הקלוקלים של בנה, כי עד היום הוא היה מתפלל בבקר ואף מניח תפילין, והיום גם את זה הוא אינו עושה....

בסיומה של השיחה אמר ראובן: "שמע, צדיק. אמא שלך אוהבת אותך ודואגת לך באמת. היא רוצה באמת בטובתך, ואפילו רוצה שתתחזק קצת. תמשיך להניח תפילין, תלבש ציצית, וככה תשמח אותה!"

החייל הכריז לפתע: "אתה יודע מה? למרות שאני קצת ממהר, כשנגיע לתחנה המרכזית נלך לחנות לתשמישי קדושה ונקנה ציצית".

ראובן שמח על הזכות שנפלה בחלקו לחזק חייל ביהדות. מיד כשהגיעו לתחנה המרכזית הלכו יחדיו לקנות ציצית בחנות קרובה. ישראל בחר ציצית מתאימה ובירך בהתרגשות "שהחינו" ו"על מצוות ציצית", ואף קנה כיפה יפה. כשיצאו מהחנות חיזק אותו ראובן בעניין הציצית והוסיף: "זו מצווה ששקולה כנגד כל המצוות. תשמור על הציצית הזאת והיא תשמור עליך". הוא רצה לספר לישראל סיפור כיצד הציצית שמרה והצילה חבר שלו בצבא, אך הלה אמר שהוא ממחר מאוד כי הוא מאחר לחזרות לקראת יום העצמאות.

השניים נפרדו, החליפו מספרי פלאפון והבטיחו לשמור על קשר. כעבור עשרים וחמש דקות נשמע צלצול בפלאפון של ראובן. החייל היה על הקו כשהוא בוכה ונסער ואמר בגמגום: "הצלת לי את החיים... הצלת לי את החיים..."

"מה קרה?" תמה ראובן.

"בחרו אותי מתוך כמה חיילים מצטיינים להיות דגלן בטקס המרכזי של יום העצמאות בהר הרצל", סיפר, "איך שאני מגיע לרחבה של החזרות, אני רואה את הבמה עם כל מה שעליה קורסת על החיילים. יש פצועים קשה וכנראה הרוגים, כולם חברים שלי... תחשוב לרגע, אם לא היינו מתעכבים כמה דקות בחנות לתשמישי קדושה כדי לקנות ציצית, הכל היה נופל גם עלי... הצלת אותי!", סיים בדמעות.

אכן הציצית שומת ומגינה על האדם.

מהיום לא רק תורה שבכתב אלא גם תורה שבעל פה!

בסייעתא דשמיא יצא דיסק שמע לזיכוי הרבים

בענייני הנאים ואמוראים פרשת שבוע ועוד.

לבידורים והזמנות: 052-7128455

דברי התורה מוקדשים לעילוי נשמת מרת
סבתי האשה הצדקת והצנועה

פורטונה מזל בת שרה ז"ל

אשר נפטרה השבוע ביום י"ז לחודש סיון

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.